

ALICA WERTHEIMER-BALETIĆ

Rođena je 10. prosinca 1937. u Vukovaru, gdje je završila osnovnu školu i gimnaziju. Na Ekonomskom fakultetu u Zagrebu diplomirala je 1960. godine. Stupanj magistra ekonomskih znanosti stekla je 1964. godine, a doktorat ekonomskih znanosti 1965. godine na Ekonomskom fakultetu u Zagrebu. U 1966. godini bila je i na studijskom boravku u SAD na University of Chicago.

Djeluje na Ekonomskom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu. Za asistenta izabrana je 1961, za docenta 1966, za izvanrednog profesora 1972, a za redovitog profesora 1976. godine. Predaje nastavne predmete demografiju i političku ekonomiku. Demografiju je predavala na redovitom studiju i na više postdiplomskih studija. Od 1968. do 1972. bila je predstojnik Demografskog odjela na Institutu za društvena istraživanja Sveučilišta u Zagrebu. Suradivala je s mnogim znanstvenim institucijama na istraživačkim projektima iz područja demografije. Sudjelovala je na mnogim međunarodnim skupovima o stanovništvu kao npr. u Londonu (1969), u Windsoru, Kanada (1972), u Liègeu (1973), u Pragu (1976), u Beogradu (1978), u Kijevu (1982).

Za svoj znanstveni rad primila je priznanja: nagradu »Božidar Adžija« (1983), nagradu grada Zagreba (zajedno s grupom autora), (1977), nagradu »Mijo Mirković« na Ekonomskom fakultetu u Zagrebu primila je pet puta (1967, 1972, 1976, 1977. te 1981). Odlikovana je ordenom rada sa zlatnim vijencem 1980. godine.

Bila je član savjetâ više časopisa, a sada je član savjeta časopisa »Stanovništvo« (Beograd), edicije »Rasprave o migracijama« Centra za istraživanje migracija u Zagrebu i evropskog časopisa »European Demographic Journal« (Louvain). Član je Naučne sekcije Saveza ekonomista Jugoslavije, Naučne sekcije Saveza ekonomista Hrvatske, Jugoslaven-skog statističkog društva, Međunarodne unije za znanstveno proučavanje stanovništva (International Union for the Scientific Study of Population) itd. Bila je član Radne grupe za obrazovanje i nastavu demografije pri Jugoslavenskom odboru za Svjetsku godinu stanovništva (1974), član Odbora za međunarodnu godinu žena pri Saboru SRH, član Radne

grupe za zaposlenost i zapošljavanje pri Saboru SRH, surađivala povremeno u Savjetu za pitanja zdravlja, socijalne politike i rada pri Saboru SRH itd.

Znanstveni rad A. Wertheimer-Baletić odvija se u području demografije i političke ekonomije, ali je njezina znanstvena djelatnost pretežno u području demografije s osnovnom orijentacijom na ekonomsku demografiju. Njezin doprinos u ovom području ima veliku znanstvenu i društvenu važnost.

A. Wertheimer-Baletić objavila je veći broj vrijednih i zapaženih radova iz demografije, koji se po užim tematskim područjima mogu podijeliti u četiri skupine: 1. teorijske rasprave iz demografije općenito i ekonomske demografije posebno; 2. istraživanje međuovisnosti demografskih i ekonomskih procesa, posebno međuovisnost ekonomsko-socijalne strukture stanovništva i strukture osobne potrošnje te istraživanje gospodarske aktivnosti stanovništva Jugoslavije i Hrvatske; 3. monografske obrade razvitka stanovništva SR Hrvatske i pojedinih užih područja u Hrvatskoj; 4. rasprave o razvoju stanovništva svijeta i pojedinih zemalja.

U prvoj skupini radova posebno valja istaknuti knjigu: Demografija — Stanovništvo i ekonomski razvitak, koja sadržava originalno izlaganje općih problema demografije, posebno ekonomske demografije, sa središnjim poglavljem o historijskom procesu demografske tranzicije, te o međuovisnosti demografsko-ekonomskih procesa u toku društvenog razvitka. Knjiga je izazvala veliko zanimanje i mnogobrojne pohvalne recenzije u zemlji i inozemstvu (Drugo prošireno i dopunjeno izdanje objavljeno je 1982. godine). Toj skupini pripadaju i radovi: Ekonomski uvjeti smanjivanja poljoprivrednog stanovništva u privrednom razvoju, Malthus i Marx — dileme demografske teorije, Stanovništvo i proširena reprodukcija.

U radovima iz druge skupine analizirani su pojedini aspekti relacija demografskih i gospodarskih procesa i determinante formiranja gospodarski aktivnog stanovništva u različitim etapama privrednog razvitka.

Među radovima treće skupine, odnosno među monografskim obradama razvoja stanovništva Hrvatske i pojedinih užih regija ističemo na prvom mjestu knjigu: Stanovništvo SR Hrvatske — Studije. Studije: Ekonomsko-socijalna struktura stanovništva i suvremene demografske značajke SR Hrvatske i Analiza i projekcije stanovništva Slavonije i Baranje.

U tim i drugim radovima A. Wertheimer-Baletić nastoji cjelovito obraditi razvoj stanovništva ili pojedine njegove aspekte za područje SR Hrvatske i užih regija (općina) i ustanoviti temeljne uzroke (gospodarske i socijalne) određenih demografskih tendencija, a također i njihove posljedice za ukupni gospodarski razvitak.

Četvrtu skupinu čine rasprave i studije o stanovništvu svijeta koje obrađuju demografske procese u suvremenom svijetu, njihove determinante, pravce i posljedice za ukupan društveni razvitak.

Osim demografije koja čini pretežnu znanstvenu djelatnost A. Wertheimer-Baletić, ona se bavila i problemima političke ekonomije, ali pretežno onima povezanim uz demografsku tematiku (tematiku stanovništva i radne grupe).

Znanstveni rad A. Wertheimer-Baletić opsežan je i sustavan. Probleme stanovništva tretira u cjelokupnom društvenom kontekstu, a posebno u uvjetima relativno brzih promjena ekonomsko-socijalne strukture stanovništva koje su karakteristične za suvremeno društvo. Njezin doprinos poznavanju i analizi demografskog razvitka Jugoslavije i Hrvatske, a također i izgradnji marksističkog pristupa demografskoj tematici uopće, analitičkim demografskim istraživanjima posebno, nesumnjivo je vrlo značajan. Svojim radovima iz opće demografije, a posebno ekonomske demografije, A. Wertheimer-Baletić značajno je pridonijela razvitku demografskih istraživanja, njihovom teorijskom utemeljenju i društvenoj afirmaciji ove znanstvene discipline u nas.

POPIS RADOVA

Knjige, studije i monografije

1. Utjecaj promjena u ekonomsko-socijalnoj strukturi stanovništva na ličnu potrošnju — osvrt na grad Zagreb, magistarski rad, postdiplomski studij iz Ekonomike komune, Ekonomski fakultet, Zagreb 1964, 164 str.
2. Obim i struktura lične potrošnje kao funkcija promjena u ekonomsko-socijalnoj strukturi stanovništva SFRJ, doktorska disertacija, Ekonomski fakultet, Zagreb 1965, 247 str.
3. Stanovništvo SR Hrvatske — Studije, Školska knjiga, Zagreb 1971, 168 str.
4. Demografski razvoj i populaciona politika, Fakultet ekonomskih nauka, postdiplomski studij: Politika ekonomskog razvoja i metode analize, 1971, 124 str.
5. Analiza dosadašnjeg razvoja Jugoslavije sa gledišta utjecaja na demografska kretanja te analiza međuzavisnosti demografskog i društveno-ekonomskog razvoja Jugoslavije, Institut za društvena istraživanja Sveučilišta u Zagrebu, Demografski odjel, Zagreb 1971, 441 str.
6. Demografija — Stanovništvo i ekonomski razvitak, Informator, Zagreb 1973, 420 str.
7. Promjene u ekonomskoj strukturi stanovništva SR Hrvatske u razdoblju 1961—1971, s posebnim osvrtom na ekonomsku aktivnost stanovništva, knjiga III, studije: Uzroci i posljedice demografskih promjena u SR Hrvatskoj, Institut za društvena istraživanja Sveučilišta u Zagrebu, Zagreb 1975, 128 str.
8. Tendencija kretanja radnog kontingenta i aktivnog stanovništva SR Hrvatske u razdoblju 1970—1985, studija za projekt »Konceptija razvoja SR Hrvatske«, Republički zavod za planiranje, Zagreb 1975, 40 str.
9. Politička ekonomija kapitalizma (poglavlja: Akumulacija kapitala i položaj radničke klase u kapitalizmu, i Tendencijski pad profitne stope), Zagreb 1974, 133—153.
10. Stanovništvo općina Hercegovine (u koautorstvu), Privredna komora, Mostar 1975, 64 str.
11. Politička ekonomija socijalizma, poglavlje: Proces potrošnje u socijalizmu, Informator, Zagreb 1976, 231—238.
12. Privredni razvoj i promjene u ekonomsko-socijalnoj strukturi stanovništva Jugoslavije, u knjizi: Prilozi teoriji i praksi privrednog razvoja Jugoslavije, Suvremeni ekonomski problemi, knj. 4, JAZU—Informator, Zagreb 1977, 223—247.
13. Ekonomska aktivnost stanovništva — demografski aspekti, Školska knjiga, Zagreb 1978, 209 str.
14. Demografija — Popullsia dhe zhvilimi Ekonomik, (prijevod), Universitete Prishtines, 1978, 426 str.

15. Women's Employment in Yugoslavia, u knjizi: The Effect of Current Demographic Changes in Europe on Social Structures, Third European Population Seminar, Belgrade 1978, 43—51.
16. Analiza projekcije stanovništva Slavonije i Baranje (u koautorstvu), Ekonomski institut, Zagreb 1979, 112 str.
17. Stanovništvo i proširena reprodukcija, u knjizi: Samoupravni sistem proširene reprodukcije u socijalističkoj Jugoslaviji, Informator, Zagreb 1980, 159—169.
18. Demografski razvoj i politika zapošljavanja, u knjizi: Materijalni i društveni razvoj SR Hrvatske do 2000. godine, Republički komitet za znanost, tehnologiju i informatiku, JAZU, Zagreb 1980, 363—385.
19. Projekcija rasta i promjene strukture stanovništva Gradske zajednice općina Zagreb do 2000. godine (u koautorstvu), Ekonomski institut, Zagreb 1980, 23 str.
20. Demografski aspekt nezaposlenosti u Jugoslaviji, prilog studiji: Problemi nezaposlenosti u samoupravnom socijalizmu, Institut za ekonomska istraživanja, Ekonomski fakultet, Zagreb 1981, 28 str.
21. Demografija — Stanovništvo i ekonomski razvitak, drugo prerađeno i dopunjeno izdanje, Informator, Zagreb 1982, 449 str.
22. Stanovništvo i novi međunarodni ekonomski poredak, u knjizi: Struktura svjetske privrede i novi međunarodni ekonomski poredak, Informator, Zagreb 1983, 205—230.
23. Problemi demografske politike u SR Hrvatskoj, knjiga IV, u okviru studije »Dugoročne promjene u ekonomsko-socijalnoj strukturi stanovništva i zaposlenosti«, Institut za društvena istraživanja Sveučilišta u Zagrebu, Zagreb 1983, 1—34.
24. Analiza i projekcije stanovništva SR Hrvatske (poglavlja 7, 8, 9), Ekonomski institut, Zagreb 1983, 42—89.
25. Stanovništvo i ekonomski razvoj — politekonomska razmatranja, prilog projektu »Teoretske osnove novog međunarodnog ekonomskog poretka«, Institut za ekonomska istraživanja, Ekonomski fakultet, Zagreb 1984, 37 str.
26. Ekonomsko-socijalna struktura stanovništva i suvremene demografske značajke SR Hrvatske (tri studije: I. Specifičnosti razvoja stanovništva SR Hrvatske, II. Strukturno kretanje stanovništva s posebnim osvrtom na promjene u dinamici i strukturi radnog kontingenta, III. Promjene u ekonomsko-socijalnoj strukturi stanovništva — aktualne tendencije u formiranju ekonomski aktivnog stanovništva), Zavod za ekonomska istraživanja JAZU, Zagreb 1984, 98 str.

Clanci i referati (na znanstvenim skupovima)

1. Ekonomske karakteristike naseljenosti općine Vukovar, *Ekonomski pregled*, 3—5, Zagreb 1964, 257—273.
2. Neki indikatori promjena u ekonomsko-socijalnoj strukturi stanovništva grada Zagreba, *Ekonomski pregled*, 2—3, Zagreb 1965, 155—187.
3. Promjene u strukturi lične potrošnje gradskih porodica SAD od 1950. do 1960. godine, *Ekonomski pregled*, 11—12, Zagreb 1966, 760—770.
4. Neka obilježja stanovništva SAD prema poljoprivrednom i nepoljoprivrednom porijeklu, *Stanovništvo*, 4, Beograd 1966, 305—314.
5. Razlike u dohotku i potrošnji gradskih, seoskih nepoljoprivrednih i seoskih poljoprivrednih porodica u SAD, *Sociologija sela*, 13—14, Zagreb 1966, 75—86.
6. Moderne građanske teorije potrošnje, *Ekonomist*, 3, Zagreb 1967, 494—510.
7. Utjecaj promjena u ekonomsko-socijalnoj strukturi stanovništva na potražnju prehrambenih proizvoda u SFRJ, *Ekonomski pregled*, 9—10, Zagreb 1967, 578—595.
8. Demografske determinante razvoja nedovoljno razvijenih zemalja, *Encyclopedia moderna*, 9, Zagreb 1969, 54—62.
9. Neke novije tendencije u kretanju ekonomske strukture stanovništva u Jugoslaviji, *Ekonomski pregled*, 1—2, Zagreb 1969, 53—65.
10. Tendencije kretanja stanovništva u razvijenijim područjima Jugoslavije, u knjizi: Problemi provođenja društveno-ekonomske reforme, Informator, Zagreb 1969, 44—56.

11. Ekonomski uvjeti smanjivanja poljoprivrednog stanovništva u privrednom razvoju, *Stanovništvo*, 1—2, Beograd 1969, 44—57.
12. Regionalne demografske implikacije zapošljavanja u inozemstvu, *Ekonomski pregled*, 7—8, Zagreb 1969, 703—723.
13. Demografske rezerve ženske radne snage u Jugoslaviji, *Ekonomski pregled*, 2, Zagreb 1970, 129—147.
14. Suvremene unutar-evropske migracije radne snage i njihova ekonomsko demografska uvjetovanost, *Politička misao*, 4, Zagreb 1969, 590—604.
15. Radni kontingent i aktivno stanovništvo Slavonije u poslijeratnom razdoblju, Prvi Znanstveni sabor Slavonije, Osijek 1970, 433—456.
16. Demografske odrednice dinamike radne snage u SR Hrvatskoj, *Encyclopedia moderna*, 14, Zagreb 1970, 46—52.
17. Neki faktori smanjivanja ekonomske aktivnosti žena u Jugoslaviji, *Žena*, 2, Zagreb 1970, 70—76.
18. Demografska slika suvremenog svijeta, *Žena*, 1, Zagreb 1971, 11—18.
19. Tendencije kretanja ekonomske aktivnosti žena u Jugoslaviji u razdoblju 1966—1986, *Žena*, 4, Zagreb 1970, 56—65.
20. Stanovništvo, radni kontingent i zaposlenost u SR Hrvatskoj, *Ekonomski institut*, Zagreb 1971, 20 str.
21. Demografski problemi suvremenog svijeta, u knjizi: Ujedinjene nacije i savremeni svet, Zbornik radova, Beograd 1970, 232—242.
22. O nekim aspektima utjecaja ekonomsko-demografskih faktora na formiranje obujma i strukture lične potrošnje, *Ekonomist*, 1—2, Zagreb 1967, 246—249.
23. Ljudski faktor i ukupanje Jugoslavije u međunarodnu podjelu rada, *Ekonomist*, 3, Zagreb 1966, 612—616.
24. Regionalni aspekt nezaposlenosti u srednjoročnom planu razvoja Jugoslavije, *Ekonomist*, 4, Zagreb 1970, 781—794.
25. Demografski aspekti ekonomske aktivnosti ženskog stanovništva, *Žena*, 5, Zagreb 1972, 39—52.
26. Malthus i Marx — dileme demografske teorije, *Politička misao*, 4, Zagreb 1972, 66—78.
27. Women's Participation in the Labor Force, u knjizi: A. A. Brown, J. A. Licari, E. Neuberger (edited), »Urban and Social Economics in Market and Planned Economies«, 2, Praeger Publishers, New York 1974, 248—258.
28. Populaciona politika i politika radne snage, referat na Savjetovanju o izgradnji društvenih stavova o populacionoj politici u Jugoslaviji, Beograd, rujan 1973; objavljeno u: *Naše teme*, 4, Zagreb 1974, 578—589.
29. Neke tendencije u zapošljavanju žena (anketno istraživanje), *Žena*, 6, Zagreb 1973, 35—42.
30. Statistička analiza u Lenjinovom djelu »Razvitak kapitalizma u Rusiji«, Naučni skup »Lenjin i nauka«, Srpska akademija nauka i umetnosti, Beograd 1974, *Ekonomika politika*, 1148, april 1974, Beograd, 29—33.
31. Demografski okviri ponude radne snage u Jugoslaviji, *Ekonomist*, 1—2, Zagreb 1974, 95—104.
32. Suvremeni problemi razvoja svjetskog stanovništva, *Žena*, 6, Zagreb 1974, 24—33.
33. Demografski razvitak razvijenih zemalja (sa primjerom Švedske), *Ekonomika misao*, 3, Beograd 1974, 146—163.
34. Ekonomska aktivnost žena u SR Hrvatskoj, *Žena*, 1, Zagreb 1976, 36—47.
35. Zaposlenost i zapošljavanje žena, referat na Savjetovanju »Zaposlenost i zapošljavanje u Jugoslaviji«, Savezni ekonomski savet, Beograd, 6. V. 1976, objavljeno u knjizi: Zaposlenost i zapošljavanje u Jugoslaviji, *Ekonomski pregled*, Zagreb 1977, 951—958.
36. Razmatranje o kretanju radnih resursa SR Hrvatske u razdoblju 1970—1985, *Sociologija sela*, 51—52, Zagreb 1976, 20—36.
37. Stope ekonomske aktivnosti stanovništva i njihove determinante u SR Hrvatskoj, *Stanovništvo*, 3—4, Beograd 1975—1976, 93—104.
38. Radni kontingent i aktivno stanovništvo SR Hrvatske 1961—1971, *Revija za sociologiju*, 2—3, Zagreb 1976, 40—53.
39. Dosadašnje kretanje i projekcije stanovništva, *Most*, 12—13, Mostar 1977, 145—162.

40. Ekonomska aktivnost stanovništva Slavonske Požege, referat na znanstvenom skupu JAZU povodom 750-te obljetnice Slavonske Požege, 1977, 28 str.
41. Demografski kontrasti suvremenog svijeta kao funkcija različitog stupnja razvijenosti, *Geografski horizont*, 3—4, Zagreb 1976, 1—11.
42. Changes in Age Structure as a Determinant of Labor Supply in Yugoslavia, *Acta Universitatis Carolinae, Geographica*, XII/2, Praha, 1977, 65—73.
43. Poljoprivredno stanovništvo Jugoslavije, *Jugoslavenski pregled*, 10, Beograd 1977, 371—376.
44. Demografske značajke jednog otočnog depopulacijskog područja — primjer općine Cres — Lošinj, *Ekonomski pregled*, 1—2, Zagreb 1979, 35—53.
45. Stanovništvo Jugoslavije u poslijeratnom razdoblju, referat na Simpoziju u povodu 80-te godišnjice rođenja Mije Mirkovića, Ekonomski fakultet, Zagreb 1977, 24 str.
46. Ekonomska aktivnost stanovništva Jugoslavije, *Economica*, 4, Priština 1978, 411—435.
47. Demografska kretanja — ekonomski i socijalni aspekti, *Žena*, 2—3, Zagreb 1979, 74—79.
48. Ekonomsko-socijalne značajke stanovništva Osijeka, Zbornik radova Znanstvenog skupa »Osijek kao polarizacijsko središte«, JAZU, Centar za znanstveni rad Osijek, Osijek 1981, 61—65.
49. Poljoprivredno stanovništvo Slavonije i Baranje (u koautorstvu), *Stanovništvo*, 1—4, Beograd 1978, 140—152.
50. Demografski razvoj Slavonije i Baranje, u knjizi: Treći Znanstveni sabor Slavonije i Baranje, 1, JAZU, Zavod za znanstveni rad, Osijek 1983, 90—104.
51. Reprodukcijska stanovništva i društveni razvoj, *Žena*, 2, Zagreb 1981, 13—17.
52. Nizak fertilitet, aktivno stanovništvo i zaposlenost u SR Hrvatskoj, *Statistička revija*, 3—4, Beograd 1981, 267—275.
53. Demografska tranzicija kao svjetski proces, *Ekonomski revija*, 3—4, Ljubljana 1982, 271—281.
54. Demografska politika i politika radnih resursa, referat na Svesojuznoj konferenciji SSSR »Problemi demografske politike u socijalističkom društvu«, Naučni Sovjet akademije nauka SSSR, Kiev, 26—28. listopada 1982.
55. Ekonomski aktivno stanovništvo SR Hrvatske — stanje i tendencije, *Ekonomski pregled*, 11—12, Zagreb 1983, 425—437.
56. Populaciona politika u politici društveno-ekonomskog razvoja, *Žena*, 3, Zagreb 1984, 29—35.
57. Kretanje stanovništva SR Hrvatske — novije tendencije, *Žena*, 2, Zagreb 1985, 36—45.
58. Karakteristike i problemi reprodukcije stanovništva u SR Hrvatskoj, *Ekonomski pregled*, 1—2, Zagreb 1985, 23—35.
59. Stanovništvo Baranje 1857—1981. godine, Zbornik »Tri stoljeća Belja«, (u tisku), JAZU, Centar za znanstveni rad, Osijek, 30 str.